

**BAŞKANIN ADAMLARI, MUSTAFA KUTLU, İSTANBUL, DERGÂH YAYINLARI, MAYIS 2024, 1.
BASKI, 189 SAYFA, ISBN: 978-625-6839-83-0, 13x21cm.**

**The President's Men, Mustafa Kutlu, İstanbul, Dergâh Publication, May 2024, 1st Edition, 189 Pages,
ISBN: 978-625-6839-83-0, 13x21cm.**

 Doktora Hiranur BAYLAN ASLAN

Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, İstanbul, Türkiye.
hiranurbaylan@gmail.com

Yayın Değerlendirme/Publication Review

Geliş/Received 16.08.2024	Öz Mustafa Kutlu, hikâyeleriyle modern Türk edebiyatında kendisine muhkem bir yer edinmiştir. İlk hikâyelerinde Şark hikâyeciliğinden istifade eder. Zamanla modern mazmunlar oluşturarak hikâye yazsa da kurgularında geleneksel damar hep atmaktadır. Mustafa Kutlu'nun kendine has olan üslubu, kurgusu ve hikâyelerinde temas ettiği sosyal/ahlâki meseleler hikâyelerini kıymetli kılar. Ayrıca yazarın fikriyatına dair önemli bilgiler verir. Son hikâye kitabıyla birlikte otuz hikâye kitabını tamamlamış olan Kutlu hikâyelerinde âdeta bir sosyolog tavıyla toplumu izler, tahlil eder, toplumdaki sıradan insanların hayatını ve meselelerini konu edinir. Kurguları farklılaşsa da ilk kitabından son kitabına kadar ele aldığı konular tekerrür eder. Tasavvufî bakış açısı ve tasavvufî dilin bütün hikâyelerine sirayet ettiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda yeni çıkan kitabı <i>Başkanın Adamları</i> hikâyesi Mustafa Kutlu'nun muhayyilesinin son örneği olması bakımından oldukça mühimdir. Altı yıl aradan sonra yazarın neler anlattığı, nasıl bir üslup kullandığı Mustafa Kutlu okurları ve Türk edebiyatı araştırmacıları için merak konusudur. Kitabı incelerken odak noktasını bu husus oluşturmuştur.
Kabul/Accepted 29.09.2024	
Sayfa/ Page 97-100	

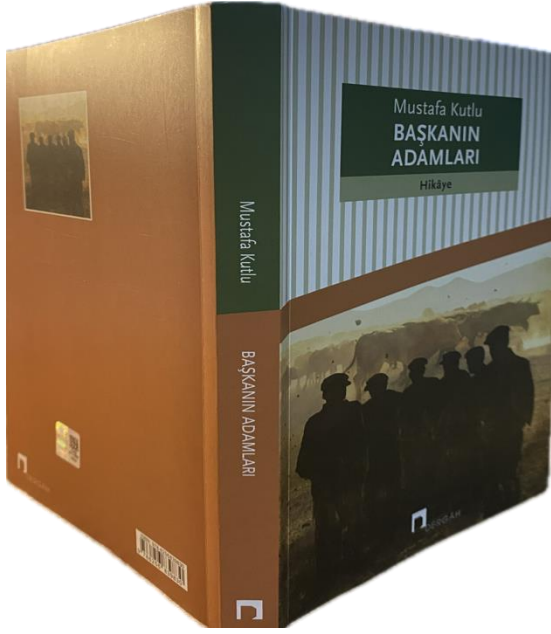
Anahtar Kelimeler: Mustafa Kutlu, Türk Edebiyatı, Hikâye, Postmodernizm

Abstract

Mustafa Kutlu has gained a strong place for himself in modern Turkish literature with his stories. He makes use of Eastern storytelling in his first stories. Although he writes stories by creating modern themes over time, the traditional vein always prevails in his fiction. Mustafa Kutlu's unique style, fiction and the social/moral issues he touches upon in his stories make his stories valuable. It also gives important information about the author's idea. Kutlu, who has completed thirty story books including his last story book, observes and analyzes society in his stories with the attitude of a sociologist, and deals with the lives and issues of ordinary people in society. Even though his fictions differ, the topics he covers repeat from the first book to the last. It is possible to say that the Sufi perspective and Sufi language pervades all his stories. In this context, his newly published book, the story of the President's Men, is very important as it is the last example of Mustafa Kutlu's imagination. After six years, what the author said and what style he used are a matter of curiosity for Mustafa Kutlu readers and Turkish literature researchers. This issue formed the focal point while reviewing the book.

Keywords: Mustafa Kutlu, Turkish Literature, Story, Postmodernism

Atıf/Citation: Baylan Aslan, H. (2024). Başkanın adamları, Mustafa Kutlu, İstanbul, Dergâh Yayınları, Mayıs 2024, 1. Baskı, 189 Sayfa, ISBN: 978-625-6839-83-0, 13x21cm, 97-100.

Giriş

Mustafa Kutlu (6 Mart 1947) nahiye müdürü Nurettin Bey'in oğlu olarak Erzincan'ın Iliç ilçesine bağlı Kuruçay nahiyesinde doğmuştur. İlk çocukluk arkadaşlarıyla burada tanışır. Erzincan'a yeni tayin edilen bir hâkimin oğulları olan Atalay, Çağlayan ve Ercüment'in kitap sevgisi Kutlu'ya da yeni bir dünyanın kapılarını açar. Evlerinin kütüphaneye çevirdikleri bodrum katında Michel Zevaco, Feridun Fâzıl, Abdullah Ziya kitaplarını okumanın yanında burada Karagöz oynatır, tiyatro yaparlar (Ayvazoğlu, 2013, s. 199-202).

Lise yıllarında kitaplara karşı ilgisi, her gece bir kitap bitirecek düzeydedir. Aynı yıllarda kimsenin tesiri olmadan namaza başlayan Kutlu'nun okuduğu *Kıyamet ve Ahiret* kitabı, içinde dini ve mistik kıpırdanmalara vesile olur (Ayvazoğlu, 2013, s. 203).

Lise mezuniyetinden sonra Güzel Sanatlar Akademisi'nin eşliğinden dönerek Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne kaydını yaptırır. Buradaki hocaları Niyazı Akı, Kaya Bilgegil, Orhan Okay ve Selahattin Olcay, Kutlu'nun entelektüel çevresinin oluşmasını sağlamışlardır. Bir gün Orhan Okay'ın odasında *Hareket* dergisinin sahibi Ezel Elverdi ile karşılaşır ve önünde yeni bir ufuk açılır. *Hareket*'e gönderdiği kendi çizimi olan deseni derginin kapağında kullanılır. İlk hikâyesi "O" yine *Hareket* dergisinde yayımlanır (Ayvazoğlu, 2013, s. 204-205).

Yazarın ilk iki hikâyesi *Ortadaki Adam* (1970) ve *Gönül İşi* (1974) zemin yoklaması ve üslup arayışı olarak değerlendirilmekte, *Yokuşa Akan Sular* (1979) hikâyesiyle gerçek Mustafa Kutlu hikâyesi başlamaktadır (Ayvazoğlu, 1984, s. 223).

Yazar, 1970 yılında başlayan ve takriben elli yıl devam eden hikâyeciliğini 2018 yılında *Sevincini Bulmak* hikâyesi ile nihâyete erdirdiğini, fikrî yönü ön planda olan yazılar yazacağını belirtse de 2024 yılı mayıs ayında *Başkanın Adamları* adlı bir hikâye kitabı daha yazar. Hikâye yazmaya altı yıl ara verdikten -hatta bir daha yazmayacağını beyan ettikten sonra- Kutlu *Başkanın Adamları*'nda ne anlatmaktadır?

Başkanın Adamları Tahlili

Altı yıl aradan sonra yazılmış olan bu hikâye *Tufandan Önce* hikâyesindeki karakterlerin "bir sonraki macerası" olarak ifade edilir. Kitaba adını veren başkan, Çamlıpınar Belediye Başkanı Şemsettin Bilen; adamları ise Zabıta Kemal, makam şoförü Nuh, Kahveci Emin, Berber Bâki ve Artist Ali'dir.

Mustafa Kutlu'nun kaleme aldığı ve diğer hikâye kitapları gibi Dergâh yayınları tarafından basılan kitap yüz seksen dokuz sayfadan oluşmaktadır. Kitabın kapak tasarımı da Mustafa Kutlu'ya aittir.

Mustafa Kutlu, geleneğe bir miras gözüyle bakmaktadır (Kutlu, 2018, s. 165). Gelenek onun hikâyelerinin zeminini oluştursa da kullandığı modern mazmunlar hikâyelerinde oldukça fazladır. *Başkanın Adamları* kitabının ilk sayfasında da postmodern bir üslup görülmektedir. Kutlu, hikâyede *Tufandan Önce* kitabındaki karakterlerin sonraki macerasını anlattığını izah ederek üstkurmaca yapar. Üstkurmaca tekniği hikâye boyunca ara ara karşımıza çıkar. (Kutlu, 2024, s.55) Hikâyenin akışı içerisinde kullandığı "sevgili okur" (Kutlu, 2024, s. 45) ifadesi üstkurmaca tekniğinin özellikle yapıldığının da ifadesidir. Postmodern bir unsur olan metinlerarasılık da diğer hikâyelerinde olduğu gibi bu hikâyesinde mevcuttur. *Yoksulluk İçimizde* hikâyesine ilham olan (Kutlu, 2019, s. 18) *Hikem-i Ataiyye* bu hikâyede de karşımıza çıkar. Hikâye karakterlerinden biri olan Yahya Efendi Atâullah İskenderi'nin "*Hikem-i Atâiyye*"sinden bahisler nakletmektedir. (Kutlu, 2019, s. 57).

Başkanın Adamları'nda mekân olarak yine kasaba karşımıza çıkar. *Tufandan Önce* hikâyesinde ismi verilmeyen kasabanın isminin Çamlıpınar olduğunu öğrenmekteyiz.

Önceki hikâyede zaman muğlak iken bu hikâyede zaman ile ilgili ipuçları oldukça fazladır. Tokat'ta 2022 yılında restorasyonu yapılarak hizmete giren "Sık dişini" adlı Osmanlı'dan kalma helânın açılış merasimi örnek gösterilmekte, televizyon izlenmekte (Kutlu, 2024, s. 7) ve düzenlenecek festivale şarkıcı olarak Zara, Kenan Doğulu, Yıldız Tilbe, Ebru Yaşar, Mustafa Sandal teklif edilmektedir (Kutlu, 2024, s.60-61). Festivalde "Erik dalı gevrekir" (Kutlu, 2024, s. 96) çalmaktadır. TRT'nin düzenlediği türkü yarışmasından örnek verilir (Kutlu, 2024, s. 106). Festivalde gençler, "Sosyal medyada nasıl fenomen olunur" konulu oyunu oynamaktadır (Kutlu, 2024, s. 162). Tüm bunlar hikâyenin zamanının yakın bir geçmiş olduğunu gösterir.

Kitapta karakterlerin tanıtıldığı bölümlerin *Tufandan Önce* kitabından alıntılandığını görmekteyiz.

On üçüncü sayfadan başlayarak Şemsettin Bilen ve rahmetli İl Başkanı Zeynel Âbidin Bey'in siyasete dair konuşmalarının da yer aldığı kısım, *Tufandan Önce* kitabının da ilk sayfalarında nakledilmektedir (Kutlu, 2017, s. 9-15).

Sayfa 17-27 arasındaki bölüm de -Zabıta Kemal'in tanıtıldığı- *Tufandan Önce* kitabının 15-25 sayfaları arasındaki bölüme ufak eklemeler, çıkarmalar yapılarak oluşturulmuştur.

Hikâyelerdeki ortak karakterlerden biri de İdiris Güzel'dir. İdiris Güzel'in Berber Bâki tarafından tanıtıldığı bölüm (Kutlu, 2024, s. 36-39) bazı çıkarmalar ve ufak değişikliklerle *Tufandan Önce* kitabından nakledilmiştir (Kutlu, 2017, s. 33-38).

Sonrasında Kaymakam Çetin Pahiloğlu tanıtılır. *Başkanın Adamları* ve *Tufandan Önce* kitabının ortak bölümlerinden (Kutlu, 2024, s. 40-46) bir diğeri de bu kısımdır.

Başkanın Adamları ve *Tufandan Önce* hikâyelerinin ortak karakterlerinden biri de gazeteci Fikri Süzer'dir. Fikri Süzer tanıtılırken (Kutlu, 2024, s. 52-53) de *Tufandan Önce* hikâyesinden istifade edilmiştir (Kutlu, 2017, s. 106-108).

Başkanın adamlarından olmasa dahi iki hikâyede de ana karakterlerden biri olan Mehpere'nin tanıtılması (Kutlu, 2024, s. 67-69) *Tufandan Önce* kitabından aynen nakil şeklindedir (Kutlu, 2024, s. 72-74).

Berber Bâki'nin tanıtılması (Kutlu, 2024, s. 74-76), kasaba meydanının tasviri (Kutlu, 2024, s. 82-83), fotoğrafçı Ali'nin tanıtılması (Kutlu, 2024, s. 99-100), imamın verdiği hutbe (Kutlu, 2024, s. 128-132), Zabıta Kemal'in Şemsettin Bilen ve Zurnacı Niyazi ile olan diyalogu (Kutlu, 2024, s. 133-136), Davulcu Hamo Dayı ve Zabıta Kemal arasındaki diyalog ve birlikte halk eğitim merkezine gidişleri (Kutlu, 2024, s. 137-147), düzenlenecek festivalin programı (Kutlu, 2024, s. 168-171) her iki hikâyede de ortak olan ve bazı kısımları aynen bazı kısımları ufak değişikliklerle alıntılanan bölümlerdir.

Başkanın Adamları, *Tufandan Önce* hikâyesinin ardından okunduğunda kullanılan ortak bölümler yazarın tekrara düştüğünü hissettirir. Fakat karakterlerin ortak olması sebebiyle ortak bölümler kullanılması olağandır. Ayrıca karakterlerin bir sonraki macerası olsa dahi müstakil bir hikâye olması bakımından *Tufandan Önce* kitabındaki karakterlerin bu hikâyede de detaylı tanıtılması gerekmektedir ki yazar bu hususa önem vermiştir. Hikâye, *Tufandan Önce* hikâyesi okunmadan müstakilen de okunabilir.

Başkanın Adamları Mustafa Kutlu'nun önceki hikâyelerinden izler taşımaktadır. Muhteva olarak birçok hikâyesinde karşımıza çıkan doğa tasviri (Kutlu, 2024, s. 49), siyasete dair fikirleri (Kutlu, 2024, s. 15), dîni/tasavvufî unsurlar (Kutlu, 2024, s. 128-131) ve sosyal tenkit (Kutlu, 2024, s. 93) gibi unsurlar bu hikâyesinde de mevcuttur.

Kutlu'nun hikâyelerinin zeminini oluşturan gelenek, ilk defa bu hikâyede somut bir karşılaştırma yapılarak karşımıza çıkar. Gelenek ve modernizm mukayesesi mahalleler üzerinden yapılır. "Aşağı mahalle" ve "yukarı mahalle" olarak tasvir edilen mahallelerden geleneksel yaşantının hâkim olduğu mahalle "yukarı" olarak nitelenirken modern olan mahalle "aşağı"dır ve taklidin taklididir (Kutlu, 2024, s. 88). Benzer bir mukayese de "şenlik" ve "festival" tanımları üzerinden yapılır. Şenlik bizimdir, yerli ve milli. Festival ise şenliğin rekabet edemeyeceği, ülkenin dört bir yanına yayılmış bir etkinliktir (Kutlu, 2024, s. 92-93). Fakat Kutlu'ya göre kendimize has, taklit olmayan fikrimiz evlâdır (Kutlu, 2024, s. 94).

Sanatı kâinatın âhengine katılmak (Kutlu, 2020, s. 116) olarak tanımlayan Kutlu, son hikâyesinde de fert-cemaat ilişkisi üzerinden kâinattaki âhengin önemine vurgu yapar:

“Bu iki hususu aileden devlete kadar her oluşumda dengede tutmak, âhengi temin etmek şarttır.

Öyle ki siyasetten iktisada, hukuktan eğitim-öğretime, sanattan spora kadar her konuda bir denge, bir âhenk vücut bulsun (Kutlu, 2024, s. 91).”

Başkanın Adamları’nın Mustafa Kutlu’nun fikriyatına dair verdiği bir diğer ipucu ise mektebinde yetiştim dediği Nurettin Topçu’nun “İsyan Ahlâkı” tanımlamasını kullanmasıdır (Kutlu, 2024, s. 182). Bununla birlikte Necip Fazıl’ı üstad kabul ettiğini de açıkça yazar (Kutlu, 2024, s. 93). Yazarın üstad kabul ettiği isimleri hikâyesinde açıkça belirtmesi onun zihin dünyasını anlamamıza da imkân tanır.

Sonuç

Sözün özü *Başkanın Adamları* hikâyesi Mustafa Kutlu muhayyilesinin son ürünü olması, onun diğer hikâyelerindeki fikirlerine paralel fikirler ihtiva etmesi bakımından mühimdir. Üslup olarak önceki hikâyelerindeki devamlılığın sağlandığını görmekteyiz. Kitabın bahsettiğimiz yönleri dikkate alınarak detaylı tahlilinin yapılması, Mustafa Kutlu ile ilgili yapılacak müstakbel çalışmalara birçok yönden ışık tutacaktır.

Kaynakça

Ayvazoğlu, B. (2013). *Defterimde kırk suret*. (8. Baskı). Kapı Yayınları.

Ayvazoğlu, B. (1984). *1983’te hikâye*. M. Doğan (Ed.), *Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı 1984* (1. Baskı, s. 221-232) içinde. Türkiye Yazarlar Birliği Yayınları.

Kutlu, M. (2024). *Başkanın adamları*. (1. Baskı). Dergâh Yayınları.

Kutlu, M. (2020). *Kalbin sesi ile toprağa dönüş*. (1. Baskı). Dergâh Yayınları.

Kutlu, M. (2018). *Şehir mektupları*. (14. Baskı). Dergâh Yayınları.

Kutlu, M. (2017). *Tufandan önce*. (12. Baskı). Dergâh Yayınları.

Kutlu, M. (2019). *Yoksulluk içimizde*. (27. Baskı). Dergâh Yayınları.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Doktora Hiranur BAYLAN ASLAN

Çatışma Beyanı / Conflict Statement: Yazar bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisinin bulunmadığını, herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmiştir.

Etik Beyanı / Ethical Statement: Yazar bu makalede “Etik Kurul İzni”ne gerek olmadığını beyan etmiştir.

Destek ve Teşekkür / Support and Thanks: Yazar bu çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmadığını beyan etmiştir.

Yayımlanan makalede araştırma ve yayın etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)’nin editör ve yazarlar için yayımlanmış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.

